
Změna podmínek financování uprostřed období ohrozí čerpání fondů EU a škody převýší odhadované úspory

Otevřený dopis nevládních neziskových organizací ministru financí Zbyňku Stanjurovi k návrhu “Pravidla spolufinancování EU fondů na programové období 2021-2027”

V Praze dne 27. června 2023

Vážený pane ministře financí Stanjuro,

jako zástupci a zástupkyně níže uvedených nestátních neziskových organizací a střešních organizací bychom rádi vyjádřili **zásadní výhrady k materiálu “Pravidla spolufinancování Evropského fondu** pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu plus, Fondu soudržnosti, Fondu pro spravedlivou transformaci, Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu, Azylového, migračního a integračního fondu, Fondu pro vnitřní bezpečnost a Nástroje pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky na programové období 2021-2027”, předloženého do meziresortního připomínkového řízení.

Fondy EU jsou klíčovým nástrojem pro investice do nejpotřebnějších oblastí a pro podporu hospodářského růstu a snižování sociálních, ekonomických a environmentálních nerovností naší společnosti. **Úspěšnost České republiky ve využívání tohoto pilíře fungování Evropské unie se odvíjí od úspěšnosti, s jakou budou realizátoři - tj. příjemci - schopni předkládat a realizovat relevantní projekty financované z těchto fondů a jaké jim k tomu stát vytvoří podmínky.**

Návrh předpokládá **výrazné navýšení míry spolufinancování a uprostřed běžícího programového období fakticky mění podmínky pro příjemce**, vč. soukromoprávních subjektů vykonávajícím veřejně prospěšnou činnost, tedy i pro nestátní neziskové organizace.

Neziskové organizace přitom zajišťují širokou škálu potřeb společnosti financovaných právě z fondů EU, jako například zajišťování sociálních služeb a sociálního začleňování, právního poradenství, vzdělávání, volnočasových aktivit dětí a mládeže, komunitních center, podpory osob ohrožených na trhu práce, prevence a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách, služeb pro ohrožené děti, služeb zaměřených na řešení komplexní nepříznivé sociální situace uprchlíků a jejich rodin atd. Tyto činnosti významně přispívají k sociální soudržnosti a pomáhají státu v realizaci veřejných politik a činností, které sám stát ani podnikatelská sféra nejsou schopni zajistit. Reagují na slepá místa v systému nebo doplňují

omezenou a nedostatečnou nabídku služeb poskytovaných veřejným sektorem. Řeší závažné sociální problémy, jejichž prohlubování by s sebou přineslo další sociální propad cílových skupin a negativní ekonomický dopad na veřejné finance.

Návrh změny Pravidel přichází za situace, kdy se společnost potýká s vysokou inflací, ekonomickou krizí, podpora z dávek nestačí na pokrytí základních potřeb. U operačních programů na vzdělávání, zaměstnanost a sociální oblasti směřují prostředky k podpoře práce s ohroženými skupinami obyvatel. **Není možné předpokládat, že by poskytovatelé preventivních sociálních služeb z řad nestátních neziskových organizací byli schopni tak rychle zajistit požadovaná procenta rozpočtu pro spolufinancování projektů.** Řada příjemců z řad neziskových organizací se také vypořádává s ekonomickými obtížemi, **nedisponují volnými prostředky z jiných zdrojů**, samy zdroje nevytvářejí. Pokud organizace z vedlejší činnosti získávají určité zdroje, jsou použity na krytí činnosti v rámci jejich poslání. Jedná se tedy vždy o vázané prostředky. Navíc soukromé zdroje od dárců se na některé oblasti získávají obtížně (např. podpora Romů, řešení problémů bezdomovců, provoz azylových domů či podpora boje proti závislostem, pomoc osobám propuštěným z výkonu trestu a další sociální oblasti). V důsledku ekonomické situace se také očekává propad příjmů z darů od jednotlivců a firem.

Z výše uvedených důvodů se již v **minulosti** přistoupilo k tomu, že v dotačních výzvách bylo **nulové spolufinancování ze strany příjemců. Navýšení finanční spoluúčasti příjemců** v přechodových regionech a hl. m. Praze je **neadekvátně vysoké**. Ze statistik Ministerstva pro místní rozvoj vyplývá, že v operačním programu Zaměstnanost plus je více než polovina úspěšných příjemců z řad neziskových organizací. Zároveň průzkum MPSV¹ ukazuje, že navýšením spolufinancování nad 5 % by se absorpční kapacita výrazně snížila. Z praxe víme, že výzvy OP Z+ jsou vypisované pro celé území ČR bez rozlišování regionů (neboť v OP Z+ není jednoznačně daná vazba projektu na typ regionu, což plyne přímo z textu obecného nařízení). To znamená, že **dle navržené úpravy Pravidel by u OP Z+ došlo k výraznému navýšení faktického spolufinancování ze strany NNO, z 0 % by se zvýšilo až na 13,265 %**. Neziskové organizace, které řeší praktické problémy různých ohrožených skupin na lokální a komunitní úrovni, tak budou mít omezené možnosti hlásit se do výzev. Navíc návrh zamezuje možnost zajistit spolufinancování z jiných dotací ze státního rozpočtu. Neziskové organizace vystupují v řadě projektů i jako partneři pro další příjemce z řad škol, příspěvkových organizací, obcí a krajů. Takže změna podmínek pro další realizátory ohrozí spolupráci těchto příjemců s nevládními organizacemi.

Důsledkem návrhu změny Pravidel by bylo **zásadní ohrožení poskytování služeb**, tj. výpadek služeb a destabilizace sektoru veřejně prospěšných služeb. Stát by musel tyto činnosti zajistit ze svých zdrojů. Některé výzvy nebude možné vyhlásit nebo se jejich vyhlášení podstatně zpozdí. Řada veřejně prospěšných investic a služeb nebude moci být realizována. Je **ohroženo samotné čerpání fondů**. Tím, že Česká republika nebude průběžně

¹ Průzkum z roku 2019, který byl uskutečněn mezi příjemci OPZ v rámci vstupů pro nastavení původních Pravidel spolufinancování pro období 2021-2027.

a efektivně čerpat, může dojít **ke krácení celkových prostředků** poskytnutých z rozpočtu EU do ČR. **Makroekonomický efekt předpokládané úspory 4,6 mld. Kč je sporný, a spíše kontraproduktivní.** Návrh postrádá jakékoliv zhodnocení a analýzy dopadu v kontextu a komplexitě, neopírá se o zhodnocení čerpání operačních programů strukturálních fondů a připravenosti výzev. Proto ho **považujeme za chybné a nesystémové řešení.** Je v rozporu se schválenými prioritami vlády ČR jak z hlediska ekonomického, tak i z hlediska dosahování cílů a realizace priorit státu.

Vyzýváme Vás proto, abyste zadal přepracování návrhu Pravidel a zajistil, aby minimální míra spolufinancování ze strany příjemců (v méně rozvinutých regionech, přechodových regionech i hl. městě Praze) byla v rámci ESF+, EFRR, FS, FST, AMIF pro příjemce vykonávající veřejně prospěšnou činnost v oblastech definovaných v bodě 3.4 Pravidel stanovena na 0 %.

Děkujeme za spolupráci.

V úctě

Zapojené asociace a střešní organizace NNO:

Iveta Dvořáková, tajemnice, Asociace Dítě a Rodina, z.s.

Aleš Lang, předseda správní rady, Asociace komunitních služeb v oblasti péče o duševní zdraví, z.s.

Tereza Valkounová, předsedkyně, Asociace lesních MŠ, z.s.

Jiří Horecký, prezident, Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

Tomáš Kuba, člen představenstva, Asociace waldorfských škol České republiky z.s.

Aleš Sedláček, předseda, Česká rada dětí a mládeže

Jiří Lodr, prezident, Česká rada sociálních služeb

Hana Stelzerová, ředitelka, Česká ženská lobby

Sabina Malcová, výkonná ředitelka, DEMAS – Asociace pro podporu demokracie a lidských práv

Iva Kuchyňková, advokační officerka, Iniciativa Za bydlení

Andrea Krchová, ředitelka, Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, z.s.

Lenka Vonka Černá, předsedkyně, Národní asociace dobrovolnictví, z.s.

Barbora Bírová, ředitelka, Platforma pro sociální bydlení

Jolana Turnerová, výkonná ředitelka, Spiralis, z.s. za Platforma rozvoje NNO

Michal Miko, ředitel, RomanoNet, z. s.

Lenka Felcmanová, předsedkyně a spoluzakladatelka, Society for All, z. s.

Zapojené nestátní neziskové organizace:

Jan František Krupa, národní ředitel sociálních služeb, Armáda spásy v České republice, z.s.

Barbora Urbanová, ředitelka, Centrum pro dopravu a energetiku, z.s.

Roman Haken, ředitel, Centrum pro komunitní práci střední Morava
Lucie Trlifajová, členka výkonné rady, Centrum pro společenské otázky - SPOT, z.s.
Jiří Pavlát, ředitel, člen Předsednictva, Česká společnost AIDS pomoc, z.s.
Šimon Pánek, výkonný ředitel, Člověk v tísni, o.p.s.
Magdalena Opletalová, ředitelka Centra Podskalí, Fokus Praha, z.ú.
Petr Lebeda, ředitel, Glopolis, o.p.s.
Jiří Koželouh, v zastoupení Anny Kárníkové, ředitelky Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic, z.s.
Lukáš Curylo, ředitel, Charita Česká republika
Martin Vokálek, výkonný ředitel, Institut pro evropskou politiku EUROPEUM z.s.
Zuzana Papáčková, výkonná ředitelka a statutární zástupkyně, META, o.p.s. - Podpora příležitostí ve vzdělávání
Martina Břeňová, výkonná ředitelka, Nadace OSF
Jan Vaněček, předseda a ústřední ředitel, NADĚJE, z.s.
Marta Smolíková, ředitelka, Otevřená společnost, o.p.s.
Veronika Dočkalová, vedoucí LGBT+ Komunitního centra, Prague Pride z.s.
Magda Faltová, ředitelka, Sdružení pro integraci a migraci, o.p.s.
Jiří Kulich, ředitel, Sever - Středisko ekologické výchovy Horní Maršov, o.p.s.
Lucie Hemrová, místopředsedkyně, Svoboda zvířat Plzeň, z.s.

Vážený pan

Ing. Zbyněk Stanjura

ministr financí

Ministerstvo financí

Letenská 525/15

118 10 Praha 1 - Malá Strana

Kontaktní osoba:

Jana Miléřová

koordinátorka sítě NeoN

Glopolis, o.p.s.

Botičská 4, 128 00 Praha 2

Mob.: +420 777 69 48 39, E-mail: jmilerova@glopolis.org

asociace { DÍTĚ a RODINA

asociace komunitních služeb

Česká rada sociálních služeb

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty

Platforma pro sociální bydlení

Platforma rozvoje NNO

ROMANONET

SOFA

CPKP

spot centrum pro společenské otázky

glopolis

EUROPEUM INSTITUTE FOR EUROPEAN POLICY ...META*

Nadace OSF

*NADĚJE

OTEVŘENÁ SPOLEČNOST

svoboda zvířat organizace na ochranu zvířat